

3. Кулик О. Стан сформованості лідерської компетентності майбутніх викладачів закладу вищої освіти. *Освіта дорослих в Україні та світі* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 2 жовтня 2020 р.). С. 200–203.

Оксана ЯЦІВ
Дрогобич

РОЛЬ САМООСВІТИ У ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Професіоналізм вихователя закладу дошкільної освіти впливає на організацію освітнього процесу, розвиток дошкільної освіти. Підвищення його рівня відбувається протягом усієї педагогічної діяльності. Професіоналізм педагога закладу дошкільної освіти проявляється у вмінні навчати, виховувати, розвивати вихованців, спілкуватися та працювати у колективі колег і батьків. Підвищення рівня професіоналізму вихователя зумовлено потребами суспільства, закладу дошкільної освіти. Так, в умовах повномасштабного вторгнення з'явилися виклики, які можна подолати тільки роботою над опануванням нових знань, формуванням нових умінь і навиків у роботі з вихованцями закладу дошкільної освіти та їхніми батьками. Одним зі шляхів підвищення професіоналізму вихователя є його самоосвіта.

Особливостям професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти і розвитку його професіоналізму приділяли увагу в своїх працях Л. Артемова, А. Богуш, Т. Поніманська, О. Самсонова. Проблеми професійного розвитку, формування професійних компетентностей вихователя закладу дошкільної освіти висвітлено у працях Г. Беленької, Н. Маковецької.

Професіоналізм є якісною характеристикою суб'єкта діяльності, яка відображає його високу професійну кваліфікацію і компетентність, різноманітність ефективних професійних навичок та умінь, вміння володіти сучасними алгоритмами і способами розв'язання педагогічних і психологічних задач.

У професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» згадується про професійний розвиток та самовдосконалення, що передбачає здатність планувати і реалізовувати самоосвіту відповідно до власних професійних потреб [6]. Акцентуємо увагу на самоосвіті як одному зі шляхів підвищення рівня професіоналізму вихователя закладу дошкільної освіти.

У Законі України «Про освіту» вказано «Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов’язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям» [2].

Самоосвіта є складовою професійної діяльності вихователя. У змінних умовах сьогодення зростає потреба у самоосвіті, щоб бути життєздатним і конкурентоспроможним у педагогічній сфері. Самоосвіта вихователя організовується самостійно на основі потреб, мотивів, мети, інтересів. Наприклад, в умовах сьогодення велика частка часу самоосвітньої діяльності вихователя припадає на ознайомлення з інформацією щодо протидії мінній небезпеці, наданні психологічної підтримки учасникам освітнього процесу.

Вихователеві важливо визначити мету самоосвіти: удосконалювати чи опановувати нові професійні знання. Йому потрібно вирішити, у якій формі буде здобувати знання – в індивідуальній чи колективній, які засоби для навчання буде використовувати – комп’ютер, книги, періодичну літературу. Крім того, важливо продумати, як буде використовувати отримані знання на практиці.

Інформація, здобута під час самоосвіти, сприяє підвищенню рівня професіоналізму вихователя закладу дошкільної освіти. Його професіоналізм – високе володіння професією, що вміщує сукупність теоретичних знань і практичного досвіду, які допомагають у професійній діяльності.

Самоосвіта педагогічного працівника закладу дошкільної освіти допоможе йому адаптуватися до швидкоплинних змін у суспільстві та професійній діяльності, орієнтуватись в інноваціях психолого-педагогічної науки, володіти технологіями навчання, розвитку, корекції розвитку, виховання дітей раннього та

дошкільного віку, ознайомитись зі сучасними тенденціями і явищами культурного життя.

Самоосвіта вихователя має на меті розширення та поглиблення його знань, набуття професійних умінь і навичок. Вона вимагає організації самостійної діяльності працівника закладу дошкільної освіти.

Самостійна робота дозволить вихователю глибоко засвоїти теоретичний матеріал проблеми, удосконалити навички роботи з літературою. Водночас самостійна підготовка до занять у закладі дошкільної освіти допоможе збагатити досвід самонавчання, самовиховання та саморозвитку.

Самостійна діяльність педагога закладу дошкільної освіти є однією з передумов становлення його як суб'єкта демократичних стосунків. Її ефективність визначається самоорганізацією, саморозвитком, самоосвітою. Результатом такої діяльності буде його здатність справлятися з різними педагогічними ситуаціями, професіональне зростання.

Доцільно зауважити, що репродуктивна самостійна праця володіє низьким розвивальним потенціалом. Натомість орієнтація на самостійну пошуково-творчу і творчу діяльність забезпечує умови для повноцінного становлення творчої особистості вихователя.

Самостійна робота над самовдосконаленням, яка будується на основі власних роздумів, переконань, власного життєвого досвіду, власного світосприймання, поставлених перед собою завдань у житті, відіграє вирішальну роль у становленні особистості.

Одним з орієнтирів самоосвітньої діяльності є робота над індивідуальною науково-методичною темою вихователя у закладі дошкільної освіти. Це спонукає його опрацьовувати книги, періодичні видання, інформацію Інтернет-ресурсу, вивчати передовий педагогічний досвід. Отримані знання він реалізовує на практиці в уміннях, навичках з метою досягнення високого рівня професійної компетентності та презентує перед колегами.

Вихователь, обравши проблемну тему у закладі дошкільної освіти, працює з нормативними документами, які регулюють систему освіти, вдосконалює професійну майстерність, вивчає психолого-педагогічне середовища.

Удосконалення професійної майстерності здійснюється шляхом ознайомлення з передовим педагогічним досвідом, сучасними інноваційними технологіями, формами, методами, прийомами, засобами роботи вихователя з дітьми раннього та дошкільного віку.

Вивчення психолого-педагогічного середовища проходить у тріаді: вихованці закладу дошкільної освіти – батьки – вихователі. До цього напрямку роботи зі самоосвіти відносимо співпрацю з психологом.

Самоосвіта є індивідуальною формою методичної роботи вихователя у закладі дошкільної освіти. і водночас інструментом моделювання індивідуальної професійної траєкторії професійного розвитку вихователя [7].

Охарактеризовані поняття професіоналізму та самоосвіти дали підстави стверджувати, що самоосвітня діяльність вихователя є складовою його професійної діяльності і сприяє його професійному зростанню. Вибір мети самоосвітньої діяльності та індивідуальної методичної проблеми, робота над нею, теоретичне представлення результатів роботи колегам та впровадження їх у практичну роботу вихователя зі вихованцями, батьками сприяє підвищенню рівня його професіоналізму, що тим самим і визначає важливу роль самоосвіти вихователя у підвищенні рівня його професіоналізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька Г. Дещо про педагогічну компетентність. *Дошкільне виховання*. 2001. № 12. С. 24.
2. Закон України «Про освіту» URL: https://urst.com.ua/pro_osvitu/st-8
3. Кривда В. Самоосвіта вихователя у сучасному закладі дошкільної освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2022. Вип. 2. С. 54–61.
4. Маковецька Н.В. Професійний розвиток фахівців дошкільних навчальних закладів у сфері освітньо-оздоровлювальної діяльності : монографія. Запоріжжя : Запорізь. нац. ун-т., 2011. 482 с.
5. Пелипань Я.М., Замула О.М. Самоосвіта – основа професійного розвитку педагога. *Актуальні питання сучасної*

педагогіки: творчість, майстерність. 2020. № 177. С. 177–180.

6. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

7. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-shodo-vprovadzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

8. Самсонова О.О. Актуальні проблеми розвитку професіоналізму педагога дошкільного навчального закладу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2015. № 42. С. 276–285.